

ἐναντίων ὡν θάτερον ἀεὶ ὑπάρχει τῷ δεκτικῷ οὗ πεφύκασι κατηγορεῖσθαι, τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἄρτιον, ἀπέρ εἰς τοῦτο καθ' αὐτὸν πάθη τοῦ ἀριθμοῦ. Εἰτα τίθησι σημεῖον τῶν ἐμμέσων ἐναντίων, λέγων ἐμμεσού εἶναι τὸν σὸν ἀνάγκη θάτερον ὑπάρχειν τῷ δεκτικῷ. Καὶ σόν εἶπαν ἐνταῦθα· ἐν τῷ πέφυκε γίνεσθαι· ἢ οὗ κατηγορεῖται, διότι πάντα τὰ ἐμμεσαὶ ἐναντία συμβαθηκότα κυρίως εἰσίν. Τίθησι δὲ ωκεῖ τούτων παραδείγματα τὸ λευκὸν καὶ μέλαν, καὶ τὸ φαῦλον καὶ σπαραγματικόν. Εἰτα ὑποδιαιρεῖ τὰ ἐμμεσαὶ λέγων ἐν τούτῳ εἶναι διαφορὰ τῶν ἐμμέσων, διότι ἐνίων μὲν αὐτῶν ταῖς μεσότησι κείνται ὄντες, οἷον τὸ μέσον λευκοῦ καὶ μέλανος ὄντομά ταῖς φαιδρού καὶ ὠχρὸν καὶ τὸ τοιοῦτα, καὶ τὸ μέσον ψυχροῦ καὶ θερμοῦ χλωρὸν τὸ καλεῖται· ἐνίων δὲ ταῖς μεσότησιν οὐ κείνται ὄντες, ἀλλ' ἐπὶ τούτων ὄριζεται τὸ μέσον τοῦ ἀποφάσεως ἐκατέρω τῶν ἀκρων, οἷον τὸ μήτε φαῦλον μήτε σπαραγματικόν, καὶ μήτε δίκαιον μήτε ἀδικον. Ἄλλ' αὕτη μὲν ἢ διαίρεσις τῶν ἐμμέσων ἔστιν δύον κατὰ τὸ ὄντομα· διαιρεῖται δὲ τῷ πρὸς τὸ ὑποκειμένον παραθέτει καὶ ἄλλως, γην διαίρεται θύραις αὐτὸς θάτερον, τοῦ διπόταν διαιρεῖται κατὰ στέργησιν καὶ ἔξιν ἀντικείμενα τῶν ἐναντίων· f. 133 καὶ ἢ διαιρεσίς ἔστιν αὕτη, διότι τὰ ἐναντία ταῦτα ἀπέρ καθ' αὐτά εἰσιν ἐμμεσαὶ τοῦτο τοῖς μὲν ὑποκειμένοις οὔτες εἰσὶν ὥστε μὴ εἶναι ἀνάγκη τὸ ἔτερον αὐτῶν, ἀλλ' ἐνδέχεσθαι καὶ ἀμφότερα ἀπειναῖ· ἐν τοῖς δὲ ὑποκειμένοις οὔτες εἰσὶν ὥστε ἔξι ἀνάγκης εἶναι· ἐν αὐτοῖς τὸ ἔτερον αὐτῶν, 20 καὶ οὐχ ὅπότερον ἔτυχεν, ἀλλὰ τὸ ἐν ἀφωρισμένως, ὥσπερ τῷ πυρὶ γη θερμότης, καὶ τῇ χρόνῳ γη λευκότης· φύσει γάρ ἐνυπάρχει τῷ πυρὶ γη θερμότης, καὶ τῇ χρόνῳ γη λευκότης.

[Ζητήματα.]

Περὶ τοῦτο τὸ μέρος ζητεῖται πρῶτον περὶ τῆς χρείας τοῦ κεφαλαίου τούτου τοῦ μετὰ τὰς κατηγορίας. Λόξεις γάρ ἀν παρέλκον εἶναι διὰ τὸ περὶ τῶν δέκα κατηγοριῶν διαλαβεῖν ἴκανως, ἐν αἷς πάντα περιέχονται. Πρὸς τοῦτο τοίνυν ιστέον διότι, ὡς οἱ ἔξι γηταὶ κοινῶς λέγουσιν, ἔδει καὶ περὶ τούτων τῶν πέντε διαλαμβεῖν ἐνταῦθα καὶ τῇ τάξει ταύτῃ, οἷον περὶ τῶν ἀντικείμενων, πρῶτον, εἰτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων τεσσάρων ἐφεξῆς. 30 Καὶ γάρ περὶ ἐκάστης τῶν κατηγοριῶν ἐζήτησε πρότερον εἰ ἔχει ἐναντιότητα, ἢ μή. Ἐν δὲ τοῖς πρός τι εἰπε τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν μὴ εἶναι ἐναντίον, ἀλλ' ἀντικείμενον· τί δ' ἀν εἴη τὸ ἀντικείμενον λέγειν παρῆκεν, οὐκ μὴ διαρρέει τὴν τάξιν διδασκαλίας συνεχῆ τάξιν. Τὸ τοίνυν ἐκεῖ παραμένον ἐνταῦθα διδάσκει.

*Ἐτι, ἐν τοῖς ἀναφορικοῖς εἰπεν, διότι εἰσὶν ἀμφὶ τῇ φύσει, καὶ διὰ τοῦτο λέγει περὶ τοῦ ἀμφὶ καὶ τοῦ προτέρου τοῦ τῷ ἀμφὶ ἀντικείμενου. Ἐπεὶ δὲ περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν εἰπεν, ἐν οἷς γη λέγησις θεωρεῖται, ἀνάγκη γη καὶ περὶ κινήσεως διαιρεχθῆναι· Ἐπεὶ δὲ πανταχοῦ τὴν

όμωνυμίαν διαστέλλεσθαι ἀναγκαῖον, τὸ δὲ ἔχειν ὁμώνυμόν ἐστιν, ἀνάγκη
τὸν καὶ περὶ τῆς τούτου διμωνυμίας διαλαβεῖν, ἵνα ἐκ τῶν πολλῶν σημανο-
μένων τοῦ ἔχειν λαμβάνηται: ἐκεῖνο τὸ σημανόμενον δὲ ποιεῖ τὴν κατη-
γορίαν, ἐπειδὴ καὶ αἱ ἄλλαι: κατηγορία, γένη δοντα, συνώνυμά εἰσιν.

f. 133^r Ἐλλο: δὲ ἄλλην ἀποδιδόσιν αἰτίαν, λέγοντες | διτ: ἐν παντὶ γενικω-
τάτῳ γένει τρία εἰσὶ κατὰ τὴν συστοιχίαν· γένος, εἶδος καὶ ἀτομον· ἡ
γὰρ διαφορά ἐστι πλαγία, γένη, δὲ γενικώτατα εἰσὶ δέκα· διθεν δεῖ εἰναι
τινα τάξιν τῶν τε γενικωτάτων πρὸς ἄλληλα καὶ ἐκάστου γενικωτάτου
γένος ἐν ἑαυτῷ κατὰ τὴν συστοιχίαν. Καθὸ μὲν οὖν ἐν γένος γενικώ-
τατον παραβάλλεται: πρὸς ἄλλο γενικώτατον, λαμβάνεται ἡ συνίθεσις·
καθὸ δὲ ἐκάστου γένος παραβάλλεται: πρὸς τὸ εἶδος ἡ τὸ ἀτομον καὶ
ὅλως πρὸς τὰ ὑπ' αὐτό, λαμβάνεται τὸ πρότερον· τὰ γὰρ ἀνώτερα πρότερα
εἰσὶ τῇ φύσει τῶν κατωτέρων. Εἰ δὲ καὶ καθὸ ἐκάστον τῶν ὑποκάτω
ἀναφέρεται: πρὸς τὸ ἀνώτερον ἑαυτοῦ λαμβάνεται τὸ ὑστερον, ὅμως οὐ
τίθησιν ὁ Φιλόσοφος κεφάλαιον ἐνταῦθα τὸ ὑστερον, διότι διαχῶς λέγε-
ται: τὸ πρότερον, τοσαυταχῶς καὶ τὸ ὑστερον· τῶν γὰρ πρὸς τί εἰσι· καὶ
διαχῶς λέγεται: θάτερον τῶν πρός τι, τοσαυταχῶς καὶ θάτερον λέγεται·
ἅμα δὲ καὶ ἡ τάξις τοῦ γενικωτάτου πρὸς τὰ ὑπ' αὐτά, καὶ τὸ ἀνάπταν,
ἡ αὐτή ἐστι κατὰ τὸ πρᾶγμα, διαφέρει δὲ μόνον κατὰ τὸν λόγον, ὡς ἀνά-
πτασις καὶ κατάβασις, καὶ ἀποσημία καὶ ἐπάγοδος. Ἐλλὰ δὴ καὶ τὰ εἰδη
πρὸς ἄλληλα παραβάλλεσθαι: δύνανται· διθεν ἐν τῇ τούτων πρὸς ἄλληλα
παραθίσει: τὸ διμικ λαμβάνεται· τὰ γὰρ εἰδη πάντα εἰσὶν ἅμα ὑπὸ τὰ γένη
αὐτῶν· τῶν δὲ ἀτόμων τάξις κυρίως οὐ λαμβάνεται, ἐπεὶ οὐδὲ διμικ εἰσὶν
ἐνεργεία, ἀλλ' ἐν τῷ γίνεσθαι: τὸ εἶναι: ἔχουσιν· εἰ δέ τις καὶ τούτων
τάξις λαμβάνοιτο, οὐδὲν δὲν ἀναφύοιτο κεφάλαιον ἔτερον παρὰ τὸ πρό-
τερον καὶ ὑστερον· τὰ γὰρ στομα τὰ αὐτὰ ἄλλων μέν εἰσι πρότερα, ἔτερων
δὲ ὑστερα, ἐνίσις δὲ καὶ ἅμα. Ἐλλὰ τὸ ἀτομον δεῖ μάλιστα θεωρεῖν καθὸ
τοῖς ἀλλοις πᾶσιν ὑπόκειται, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν ἐνὶς ἀτόμου πρὸς
ἀτομον ἄλλο. Ἐλλ' οὐδὲ κατὰ τοῦτο εύρεται ἐστιν ὥρισμένην αὐτοῦ τάξιν
πρὸς τὰ ἄλλα· δεῖ γὰρ ἐν τρίπορφ αὐτὸς πρότερον λέγεσθαι, ἔτερψ δὲ
ὑστερον, καὶ ἔτερψ ἅμα. Διὸ τοῦτο δεῖ θεωρεῖν τὰ ἀτομα καθ' αὐτὰ
f. 134 μᾶλλον, καὶ τοῦτο διγῶς ἐστιν· | ἡ καθὸ ἔργονται εἰς τὸ εἶναι διὰ γενέ-
σεως, καὶ οὕτως ἡ κίνησις λαμβάνεται· ἡ καθὸ σύζονται ἐν τῷ εἶναι,
καὶ πρὸς τοῦτο λαμβάνεται: τὸ ἔχειν, ὅπερ σημαίνει οὐσίας περὶ οὐσίαν
αἱ περίθεσιν, διὸ τοις αἱ πρώται οὐσίαι σύζονται ἐν τῷ εἶναι·

Ἐλλος: δὲ δισσον πρὸς τὰ ἀτομα εἴπον, διτι ἐκ τῆς σχέσεως τῶν ἀτόμων
πρὸς τὰ ἄλλα τοις αἵνησις καὶ ἡ σχέσις ἡγουν τὸ ἔχειν λαμβάνεται·
ἐπεὶ γὰρ τὰ καθόλου εἰσὶν ἐν αὐτοῖς, δεῖ αὐτὰ εἶναι πρὸ τῶν καθόλου
δισσον κατὰ τὴν ὑπαρξίαν καὶ τὸ πρᾶγμα· καὶ διότι πρὸς τὸ εἶναι ἀγονται
διὰ γενέσεως, τοις ἐστὶ κίνησις τοις, ὡς ἐνταῦθα φύσις ὁ Φιλόσοφος

ἀναγκαίως λαμβάνεται· ἡ κίνησις· διότι δὲ τὰ ἄλλα πάντα σύζουται· ἐν τοῖς ἀτόμοις δέσσου κατὰ τὸ εἶναι καὶ εἰσὶν ἐν αὐτοῖς, ἔχουσί τινα σχέσιν ἐν αὐτοῖς, καὶ οὕτως ἀναγκαίως λαμβάνεται· τὸ ἔχειν. Καὶ φασὶ ταῦτην τὴν αἰτίαν βελτίω τῆς προτέρας εἶναι, διότι οὗτος ἔχειν μὲν τὸ ἔχειν ἐπὶ τῶν ἀτόμων τῆς οὐσίας μόνον λαμβάνεται, ἀπὸ δὲ ταύτης καὶ ἐπὶ τῶν ἀτόμων τῶν ἄλλων γενῶν τοῦ συμβεβηκότος. Οὐδὲν δὲ ξωλύει καὶ ἔχειντι εἶναι τὴν αἰτίαν καὶ κατὰ τοῦτο ἀληθῆ, ἐφόσον τὰς ατόμας τῶν συμβεβηκότων ἐν τοῖς ἀτόμοις τῶν οὐσιῶν διεύσταχται, καὶ οὕτω δείκνυται· ἡ χρεία τούτου τοῦ κεφαλαίου καὶ τὸ τάξις καὶ διαθήματα.

Δεύτερον, ζητεῖται διατάξις εἰς τέσσαρα γένη τῶν θνητέσσιν. Τοὺς δέ μὲν οὓς, ἐν οἷς καὶ ἀληθήτερος ἔστι, λαμβάνουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντικειμένων οὕτως. Φχσί γάρ διὰ τὰς ἀντικείμενα ἡ ὥς λόγος ἀντίκεινται, ἡ ὥς πράγματα· εἰ μὲν οὖν ὡς λόγοι, ἔστιν ἡ αντίφασις καὶ ἀπόφασις· εἰ δὲ ὡς πράγματα, πάλιν διαιροῦσιν· ἄλλα ταῦτην τὴν διαίρεσιν ὡς περιττήν οὐδὲ ἐπεξελιχθεῖν δεῖ· εὔθυς γάρ τοι μάρτηται, διότι οὐδεμία ἀντίθεσίς ἔστιν ἐν τοῖς λόγοις εἰ μὴ διὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀντίθεσιν, καὶ διὰ πάσας αὗτας αἱ ἀντιθέσεις αἱ αὐταὶ καὶ τῶν λόγων εἰσὶν ἐν τοῖς λεγομένοις, καὶ τῶν πραγμάτων ἐν τοῖς οὖσι, καὶ τῶν νοημάτων ἐν τῇ ψυχῇ. Λειτούντων ἄλλως λέγειν, διὰ τὴν ἀντίθεσις οὐ δύναται εἶναι τῶν μὴ θνητῶν, ἄλλα θνητοῖς τινός, ἐνὸς τούλαχτον. Ή τοίνυν τὸ ἐν τῶν ἐσχάτων τῆς ἀντιθέσεως ἔστιν οὐν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ οὐν, ἡ καὶ ἀμφότερα | θνηταὶ εἰσίν. f. 134^a Εἰ μὲν οὖν ἀμφότερα, ἡ ἐνεργείᾳ εἰσὶ καὶ ἀμφω, καὶ οὕτως εἰσὶ τὰ ἀναφορικά· ἡ τὸ ἔτερον ἐνεργείᾳ, καὶ τὸ λοιπὸν δυνάμει, καὶ οὕτως εἰσὶ τὰ ἐναντία. Φχσίν ὁ Φιλόσοφος ἐν τῷ Περὶ γενέσεως, διὰ τὴν δύναμιν δεῖ ἐστιν ἐν τῷ ἐναντίῳ. Εἰ δὲ τὸ ἔτερον μόνον ἔστιν οὐν, ἡ τὸ ἐν ἐστιν ἀπλῶς οὐν, καὶ τὸ ἔτερον ἀπλῶς μὴ οὐν, καὶ οὕτως ἔστιν ἡ ἀντίφασις· τὴν δὲ ἐστιν οὐν ἀπλῶς, καὶ τὸ ἔτερον μὴ οὐν κατά τι, καὶ οὕτως ἔστιν ἡ ἀντίθεσις τῶν στεργητικῶν. Ή καὶ ἄλλως δυνατὸν λέγειν τοῦτο τὸ τελευταῖον μέρος τῆς διαιρέσεως· εἰ δὲ τὸ ἔτερον μόνον ἔστιν οὐν, τὸ δὲ ἔτερον μὴ οὐν, διπλῶς γίνεται ἡ ἀντίθεσις ἡ τοιαύτη· γάρ διαίρει τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθέας οὕτω περὶ τὸ οὐν, ὥσπερ καὶ περὶ τὸ μὴ οὐν· γάρ διαίρει τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀληθείαν περὶ τὸ οὐν μόνον· καὶ τῷ μὲν πρώτῳ τρόπῳ εἰσὶν αἱ ἀντίφασεις· τῷ δὲ δευτέρῳ, τὰ στεργητικά.

Τρίτον, ζητεῖται περὶ τῆς τάξεως τῶν ἀντικειμένων, καὶ πρὸς τοῦτο φχσίν διὰ τὴν ἀντίθεσις καὶ τὴν κοινωνίαν ἀντιπεπονθότων ἔχουσιν ἐν τοῖς πράγμασιν· ἡ γάρ μᾶλλον ἄλληλοις κοινωνοῦσι τε καὶ συγίασιν ηττού ἀντίκεινται, καὶ ἀνάπολιν. Διορίζεται τοίνυν περὶ τῶν ἀντικειμένων καθὼς μᾶλλον συγίασι καὶ ηττού ἀντίκεινται, ὡς ἀπὸ τῆς μαλακωτέρας καὶ ἀτελεστέρας ἀντιθέσεως εἰς τὴν ἴσχυροτέραν καὶ τελειωτέραν ἀντίθεσιν εύτάχτως προβαίνων. Μᾶλλον δέ συγίασι τὰ ἀναφορικὰ θνηταὶ καὶ ἀμφω

ἐνεργείᾳ ἡ τὰ ἐναντία ὥν θάτερόν ἐστι: δύναμεις, καὶ μᾶλλον συγίασι ταῦτα ἡ τὰ στερητικά, ἐν οἷς ἐστιν ἐπητησειότης μόνον καὶ οὐ δύναμις· καὶ μᾶλλον τὰ στερητικά ἡ τὰ ἀντιφατικά, ὥν ἐστιν ἀπλῇ ἀντίθεσις ἐν τῷ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. Ἡμεῖς δὲ φαμὲν ὅτι ἡ ἀντίθεσις τῶν πρός τις ἀσθενεστέρα ἐστὶ διὰ τὴν μεῖζων ταῦτα· ἀντίκεινται μὲν γάρ, ἀλλὰ συγεισφέρουσιν ἀλληλα καὶ ύφεστασιν ἀλληλα. Τὰ δὲ ἐναντία ἴσχυρότερον ἀντίκεινται, διότι καὶ φεύγουσιν ἀλληλα. Τὰ δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν ἀντικείμενα καὶ πλέον διστανται τῶν ἐναντίων, ἐφόσον οὔτε εἰς ἀλληλα

f. 135 | μεταβάλλει, ἐκείνων μεταβαλλόντων, οὔτε ἔχουσι μέτον τι, τῶν ἐναντίων 10 ἐνίων ἔχόντων μέσα. Τοῖς δὲ ἀντιφάσεως ἡ ἀντίθεσις ἐστι: σφοδρότερα, διότι ταύτην τὴν ἰδεότητα τῶν στερητικῶν ἀντικειμένων, τὸ μῆδεν ἔχειν μέσον δηλωνότι, πρώτη αὐτή, ἔχει καὶ καθ' αὐτήν. Ως ὁ Φιλόσοφος φησίν, ἀντιφασίς ἐστιν ἀντίθεσις τούτης οὐκ ἐστι: μεταξὺ καθ' αὐτήν, τὰ δὲ στερητικῶν ἀντικείμενα ἔχουσι διὰ τὴν ἀντίφασιν, διότι ἡ στέρησις, ἀπόφασίς τις 15 ἐστιν, ὡς τῷ Φιλόσοφῷ καὶ τῷ Ἀριερῷ δοκεῖ. "Οθεν ἔπειται καὶ τὴν μὲν ἀντίθεσιν τῶν στερητικῶν ἐν τοῖς οὖσιν εἶναι μόνον, τὴν δὲ τῆς ἀντιφάσεως καὶ ἐν τοῖς οὖσιν ὄμοιώς καὶ ἐν τοῖς μὴ οὖσι· διακρίει γάρ τὸ φεῦγός καὶ τὴν ἀλλήθειαν ἐπί τε σὸντων καὶ μὴ σὸντων ὄμοιως, οἷσν ἀνθρώπος ἐστίν· οὐκ ἐστιν ἀνθρωπός· τραγέλαφος ἐστίν· οὐκ ἐστι: τραγέλαφος.

20 Τέταρτον, ζητεῖται διατί οὐχ ὠρίσατο τὴν ἀντίθεσιν ἡ τὰ ἀντικείμενα καὶ γάρ ὁ Φιλόσοφος. Καὶ δεῖ λέγειν πρὸς τοῦτο, ὅτι αὕται αἱ ἀντίθέσεις οὐ συγωνυμούσιν ἔν τινι· θεωροῦνται γάρ καὶ διακρίνονται ἀλλήλων κατὰ τὴν μεῖζων καὶ ἐλάττω ἀντίθεσιν, καὶ εἴτε κατὰ τὸ μᾶλλον κοινὸν καὶ τοτού κοινόν· ὥσπερ ἡ ἀντιφασίς κοινοτέρα ἐστι: τῶν ἀλλῶν, ὡς εἰρηται, ἀντίθεσεων, ὥστε ἡ ἀντίθεσις ὄμωνύμως λέγεται κατὰ τούτων τῶν τεσσάρων τῆς ἀντίθεσεως τρέπων. Καὶ διὰ τοῦτο ἀδύνατον τὴν αὐτὴν ὅρισαθαι· τῶν γάρ ὄμωνύμων οὐχ οἶόν τε ἀποδοῦναι ὅρισμόν.

Πέμπτον, ζητεῖται διατί οὐχ ὠρίσατο τὰ ἐναντία· οὐ γάρ ἐστιν ἀποδοῦναι· τὰν αὐτὴν αἰτίαν, τὴν καὶ περὶ τῆς ἀντίθεσεως, ἐπειτα τὰ ἐναντία 25 συγώνυμά εἰσι.. Καὶ φημὶ πρὸς τοῦτο, ὅτι περὶ τῶν ἐναντίων οὐ λέγει ἐνταῦθα προηγουμένως ὁ Φιλόσοφος, ἀλλὰ μόνον ἵνα διακρίνῃ τῶν πρὸς τι, καὶ πρὸς τοῦτο τίθησιν αὐτῶν μίαν ἰδεότητα τὸ μὴ λέγεσθαι πρὸς ἀλλήλα. Ἐπειτα δὲ μέλλων διακρίνειν αὐτὰ τῶν στερητικῶν, γρίζεται τῇ ἰδεότητι αὐτῶν, τῇ τὰ μὲν εἰσιν ἔμμεσα, τὰ δὲ ἀμεσα, διὰ τοῦτο φθάσας 30 ἐθίγκε καὶ τὴν τοιαύτην ἰδεότητα ὡς ἐγκαίρως χρησόμενος βιστερον. Τοῦ f. 135 | δὲ ὅρισμα τῶν ἐναντίων πρὸς οὐδὲν ἀν ἔμελλε διεγθῆναι, ἐπειτα διακρίναι μόνον αὕτα τῶν ἀλλῶν εἰδῶν τῆς ἀντίθεσεως βούλεται, οὐκ ἐπεξειργασμένην ποιήσασθαι τὴν περὶ τούτων διδασκαλίαν· τοῦ γάρ ὅρισμά τοῦ ἀν καὶ τὸ διακρίσθαι, ταῦτα δὲ τῇ ἐπεξεργασμένῃ διδασκαλίᾳ ἀνίκουσιν. 40 Ἄλλ' ἔμως τῷ φατο καὶ τοῦ ὅρισμοῦ τῶν ἐναντίων, διότου ἐνίστατο ἀπὸ τοῦ

τόπου πρὸς τὴν πρώτην ἴδιότητα τοῦ πεσσοῦ, λέγων ὅτι τὰ πλεῖσταν ἀλλήλων διεστριχότα τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει: ἐναντία ὁρίζεται:· διό μοι καὶ μᾶλλον δοκεῖ νῦν μὴ δρίσασθαι, ώς ἔκει δρισάμενος.

"Εκτον, ζητεῖται περὶ τῶν ἐναντίον εἰς ὄλως εἰσὶν αὐτῶν τινὰ ἀμεσα. Δόξειε γάρ μὴ εἶναι· ἡ γάρ κίνησίς ἔστεν ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰς τὸ ἐναντίον· ἀλλ' οὐ δύναται εἶναι κίνησίς εἰς μὴ, διὸ ἀμέσου, ὥσπερ ἐπὶ ὑγείας καὶ νόσου καὶ τῶν λοιπῶν ἀμέσων λεγομένων ἐναντίων. Ἀλλὰ δεὶ πρὸς τοῦτο λέγειν· ὁπότεν λέγεται μὴ εἶναι κίνησιν εἰ μὴ διὰ τινος μέσου, νοεῖται περὶ τῆς τοπογνοίας κίνησεως, γιτας οὐ δύναται εἶναι ἀνευ διαστήματος· ἀλλ' ἡ κίνησίς τῆς μεταβολῆς καλῶς δύναται εἶναι καὶ χωρὶς μέσου εἶδους, εἰ γάρ μὴ ἔστιν ἀεὶ χωρὶς μέσου διαστήματος.

"Εβδόμον, ζητεῖται διατί εἴπει μεταξὺ νόσου καὶ ὑγείας μηδὲν εἶναι, ἐπειδὴ οἱ ιατροὶ πειθέσσοι τι μέσον· καὶ ἔτι διατί τὸ περιττὸν καὶ τὸ ἀρτιον λέγεται εἶναι ἐναντία, ἐπειδὴ ἀνισον πολλαχοῦ λέγει εἶναι στέργειν τινα· τὰ δὲ στέργητικῶς ἀντικείμενα οὐκ ἀντίκεινται ἐναντίως, ώς αὐτὰς ἐνταῦθα δεῖχνυσσιν.

Πρὸς μὲν οὖν τὸ πρῶτον δεῖ λέγειν, διτὸ μέσον διγῶς ἔστιν· ἡ κατὰ μέθεξιν ἐκατέρου τῶν ἄκρων, ἡ κατὰ ἀπόφασιν· οὐδέτερον δὲ τρίπον δύναται εἶναι τι μέσον μεταξὺ ὑγείας καὶ νόσου, διότι τὸ μὲν κατὰ μέθεξιν τῶν ἄκρων μέσον εἶδον τι σύνθετον ἔστιν ἐξ αὐτῶν, ἐκ δὲ τῆς 20 ὑγείας καὶ τῆς νόσου οὐδὲν ἀν εἶδος ἔτερον γένοιτο σύνθετον, διότι ἐκ τῆς ισότητος καὶ τῆς ἀνισότητος οὐδὲν ἀν γένοιτο σύνθετον, αὐτίκα γάρ τι ἀποχωρῆσαν μικρὸν τῆς ισότητος πρὸς τὴν ἀνισότητα μεταβαίνει· ὑγεία δέ ἔστιν ισότης χυμῶν, καὶ νόσος ἀνισότης δμοίως. Ἀλλ' οὐδὲ μέσον εἶναι δύναται τι τῆς ὑγείας | καὶ τῆς νόσου κατὰ ἀπόφασιν· ἡν γάρ ἀν τότε f. 136 τὸ μέσον ἐκεῖνο ώς τὸ μέσον τοῦ φαύλου καὶ τοῦ σπουδαίου, τίγουν τὸ μῆτε φαῦλον μῆτε σπουδαῖον. Τούτου τοίνυν τοῦ μέσου καθόλου ἀποφάσκεται τὸ ἀγαθόν, οὐ κατὰ μέρος· καὶ τὸ φαῦλον ώσαύτως· καὶ ἔστι ταῦταν ἀν εἰς τις εἴποι οὐδέτερον εἶναι, οὐ τὸ πῆμ μὲν ἀγαθόν, πῆμ δὲ κακόν. Ἀλλ' ὁ φασιν οἱ ιατροὶ μεταξὺ τῆς ὑγείας καὶ τῆς νόσου, οὐχ 30 οὕτω φασίν, ἀλλὰ γοῦν τὸ πῆμ μὲν ὑγειῶν, πῆμ δὲ νοσοῦν· ὥστε κατὰ μὲν τὴν λογικὴν θεωρίαν καλῶς λέγεται μὴ εἶναι μέσον τι τῆς ὑγείας καὶ τῆς νόσου, οὔτε κατὰ μέθεξιν δηλούντες τῶν ἄκρων, οὔτε κατὰ ἀπόφασιν· κατὰ μέντοι τοὺς ιατροὺς δύναται λέγεσθαι ἄλλῃ τοι διεργίᾳ, ἡν αὐτοὶ μᾶλλον ἀν ἡμῶν λέγοιεν. Διὰ τοῦτο αὐτοῖς καταλείπομεν τὸν περὶ τούτου λόγον.

Πρὸς δὲ τὸν δεύτερον δεῖ λέγειν, διτὸ ἀνισον καὶ ίσον πῆμ μὲν εἰσὶν ἐναντία, πῆμ δὲ ἀντίκεινται στέργητικῶς· ἐναντία μὲν εἰσὶν, διότι εἰσὶ περὶ τὸ αὐτὸν γένος· στέργητικῶς δὲ ἀντίκεινται κατ' ἐκεῖνο τὸ συμμαζευμένον τῆς στέργεισεως διεργάμεμικται τῇ ἐναντίστητι, καὶ οὐκ ἔστι τελεία⁴⁰

στέρησις ή τοιαύτη, καθόσον πᾶν ἐναντίον ἔστι στέρησις τοῦ λοιποῦ, οἷον
ή νόσος, ὅταν ἐἰς αὐτὴν μεταβάλλῃ τὸ ὑποκείμενον ἐκ τῆς ὑγείας, ἔστι
στέρησις τῆς ὑγείας, οὐ μέντοι γε ἀναιρεῖ τὴν δύναμιν τῆς ὑγείας· δύνα-
ται γὰρ τὸ νῦν νοσοῦν σῶμα ἐπανελθεῖν εἰς αὐτήν. Τοῦτο δὲ εἴπων, διότι
· ἔστι τις στέρησις τέλεία, ἥτις οὐκ ἀναμέμπεται τῇ ἐναντιότητι, ἥτις ἀναιρεῖ
ζυμαρική τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν δύναμιν, ὡς φησιν δὲ Φιλόσοφος, ὅτι ὁ
τυφλὸς οὐδέποτε γίνεται ὄψιν ἔχων ή βλέπων. Ἡ δε λέγειν ὅτι τὸ ἀν-
ίσσον ὁμοιογουμένως ἐστὶ στέρητικῶς ἀντικείμενον τῷ ιστῷ· ἀλλ' εἰ καὶ τὸ
μάλιστα τὸ περιττὸν ἀριθμὸν ἀνισον σημαίνει, ὕστατως δὲ καὶ τὸ ἀρτιον
τὸ ἀριθμὸν τοσον, ἔτερον νοοῦμεν διὰ τοῦ ἀγόματος τοῦ περιττοῦ, καὶ ἔτερον
διὰ τοῦ ἀνίσου. Διὰ μὲν γὰρ τοῦ περιττοῦ νοοῦμεν αὐτὸν τὸ ἐνέργεια ἐν
ἔπειρ ἀντίκειται τῷ ἀρτίῳ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ στέρησεως τοῦ ἀρτίου, ἐπει
πάσης ἐναντιότητος ἀρχῆς ἔστιν ή στέρησις, καὶ διὰ τοῦτο η ἔξις καὶ η
στέρησις ἔστιν ή πρώτη ἐναντιότητος· ἀεὶ γὰρ θάτερον τῶν ἐναντίων ἀτελές
f. 186 · ἔστι τῇ πρὸς τὸ λοιπὸν παραθέσει. Διὰ δὲ | τοῦ ἀνίσου νοοῦμεν αὐτὴν
τὴν ἐν τῷ περιττῷ στέρησιν, ἥτις ἔστιν αἰτία τῆς κατ' εἶδος διαφορᾶς τοῦ
περιττοῦ πρὸς τὸ ἀρτιον, καὶ οὐκ αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ περιττοῦ, διπερ κατα-
λείπεται· ἐν τῷ πράγματι ἐκ τῆς στέρησεως τοῦ εἶδους τοῦ ἀρτίου. Διὰ
τοῦτο, εἰ καὶ τὸ τοσον καὶ ἀνισον ἀντίκεινται στέρητικῶς, ἀλλὰ τὸ ἀρτιον
καὶ περιττὸν ἀντίκεινται· ἐναντιώς.

Leçon XVII.

De la privation et de l'habitus.

A N A Γ Ν Ω Σ Ι Σ Ε Π Τ Α Κ Α I Δ E K A T H.

Στέρησις δὲ καὶ ἔξις.

Διακρίνεται τὰ πρός τι τῶν ἐναντίων, νῦν βούλεται διακρίνεται τὰ κατὰ
στέρησιν καὶ ἔξιν ἀντικείμενα τῶν ἐναντίων. Τίνα μὲν οὖν εἰσι τὰ ἐναντία
πρότερον εἴπεν. Ἐθγάκε δὲ καὶ τὴν τῶν ἐναντίων διαίρεσιν, γάρ μέλλει
γρήγεσθαι πρὸς τὴν τοῦ προκειμένου ἀπόδεξιν. Ἐπει δὲ δεῖ εἰδέναι καὶ
τι ἔστι στέρησις καὶ ἔξις· οὕτω γὰρ ἀν προχωρήσεις καλῶς ἐ λόγος,
οὐ καὶ φανερὸν ἀν αὐτῶν γένος το ή, διακρίσις πρώτου, λέγει περὶ στέρη-
σεως καὶ ἔξιως, εἰτα διακρίνεται τὴν τούτων ἀντίθεσιν τῆς τῶν ἐναντίων
ἀντιθέτως.

Καὶ φυσιν ὅτι η στέρησις καὶ η ἔξις λέγονται περὶ ταῦτα· καὶ
οὖν εἴπει γίνονται, διότι τοῦ ἔντος ἔστιν η γένεσις, η δὲ στέρησις οὐκ
απειτεῖται διαν. Εἴπει δὲ περὶ ταῦτα τι, καὶ οὐ περὶ ταῦτα ἀπλῶς, διότι
η στέρησις καὶ η ἔξις οὐκ ἀφορίζουσι μόνον ἔσταταις τὸ ὑποκείμενον γίγουν
τὸ πεφυκές, ἀλλὰ καὶ τὸ μέρος τοῦ ὑποκείμενου γίγουν τὸ μέρον περὶ τὸ

συμβαίνουσιν ἀφωρισμένως, ὥσπερ η ὄψις καὶ η τυφλότης. Οὔτε περὶ πᾶν ζῷον εἰςίν, ἀλλὰ μόνον περὶ τὸ πεφυκός· οὔτε περὶ πᾶν μόριον, ἀλλὰ μόνον περὶ τὸν ὀφθαλμόν. Τοῦτο γοῦν ἐηλῶν εἶπε· περὶ ταῦτάν τοι. Εἰτα φησὶν ὅτι οὐ γίγονται περὶ ταῦταν ὑποκείμενον ἀτάκτως, ὥσπερ τὰ ἐναντία ἐν τῷ δεκτικῷ, ἀλλὰ τάξεις τοιγέταις μὲν γάρ η ἔξις, ἢ ἐπεταις δέ ποτε καὶ η στέρησις ἐν τῷ δεκτικῷ, καὶ διὰ τοῦτο η τοιαύτη στέρησις οὐκ ἀναρτεῖ μόνον τὴν ἐνέργειαν ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν. Περὶ γάρ τῆς τελείας στερήσεως ἐνταῦθα πράγματεύεται ὁ Φιλόσοφος, ἐπειδὸν τις στέρησις προτιμούμενη τῆς ἔξις ἡ τοις οὐκ ἀναρτεῖ τὴν δύναμιν καὶ ἀφ' ἣς οὐκ ἔσται ἀντίθετες πρὸς τὴν ἔξιν εἰς μὴ ακτὰ τὸ τέλειον καὶ τὸ ἀτελές. Εἰτα φησὶν ὅτι πρὸς τὸ ἐστερῆσθαι | καὶ τὴν στέρησιν οὐ ζητεῖται f. 137 μόνον τὸ ὑποκείμενον τὸ δεκτικὸν ακινήτου, ἀλλὰ καὶ τὸ μόριον ἐν ᾧ καὶ διὰ τὸ χρόνος ἐν ᾧ διπόταν γάρ τὸ δεκτικὸν μὴ ἔχει ἐν ᾧ καὶ ὅτε πέφυκεν ἔχειν, τότε λέγεται ἐστερῆσθαι.. Εἴπε δέ· Μηδαμῶς ὑπάρχῃ, ηγούν οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνέργειά. Ταῦτα τοῖνυν εἰσὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς τοιαύτης στερήσεως, καὶ τοῦτο φανεροῖς παραδείγμασιν ἀπό τε τοῦ σκυλακίου καὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βρέφους, ἃ λέγεται· νωδὸν καὶ τυφλὸν οὐ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἀδόντας ἀπλῶς· ὅτε γάρ μὴ πέφυκεν ἔχειν, ηγούν ἐκ γενετῆς εύθύνη, οὔτε τὸ σκυλάκιον λέγεται τυφλόν, οὔτε τὸ βρέφος νωδόν· η γάρ ἀν ἐλέγετο καὶ τὰ μὴ πεφυκότα ὄψιν ἔχειν τυφλά, οἷον ὁ ἀσπάλαξ· 20 ἀλλ' οὐ λέγεται διὰσπάλαξ τυφλός. Οὐκοῦν οὐδὲ ἕστα πεφυκότα ἔχειν οὐκ ἔχουσι λέγεται τυφλά ἀπλῶς, ἀλλ' ἕστα μὴ ἔχει ἐν τῷ μορίῳ καὶ χρόνῳ πέφυκεν ἔχειν.

Τὸ δὲ ἐστερῆσθαι·

Μετὰ ταῦτα ἀφίστησι τινὰ τοῦ λόγου τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξις, 25 ἀπερ ἔδοξεν ἀν τοις ἀπλῶς θεωροῦσιν εἶναι στέρησις καὶ ἔξις· καὶ φησὶν διει οὐκ εἰσί, λέγω δέ οἶον τὸ ἐστερῆσθαι καὶ τὸ ἔχειν τὴν ἔξιν. Καὶ τοῦτο δυσὶ λόγοις δείχνυσιν, ὡν ὁ πρῶτος ἐστὶ τοιοῦτος. Μεταβαίνει εἰς τὰ εἰδη καὶ φησὶν ὅτι η ὄψις ἐστὶν ἔξις, καὶ η τυφλότης στέρησις. Ἀλλὰ τὸ ἔχειν τὴν ὄψιν οὐκ ἔστιν ὄψις, οὐδὲ τὸ τυφλὸν εἶναι ἐστι τυφλότης, 30 ὥστε οὐδὲ τὸ ἐστερῆσθαι ἐστὶ στέρησις, η τὸ ἔξιν ἔχειν ἔξις· τὸ γάρ τυφλὸν εἶναι ἐστερῆσθαι ἐστίν. "Ἐστιν οὖν η πρόοδος τοῦ λόγου τοιαύτη· ὡς ἔχει τὸ τυφλὸν εἶναι καὶ η τυφλότης, οὕτως ἔχει καὶ τὸ ἐστερῆσθαι· καὶ η στέρησις, διότι τὸ τυφλὸν εἶναι συμβαίνει τὸ ἐστερῆσθαι· καὶ η τυφλότης δηλοῖ στέρησιν. Ἀλλὰ τὸ τυφλὸν εἶναι οὐκ ἐστι τυφλότης, οὐδὲ αὐτὸν ἐστερῆσθαι· Ἄρα στέρησίς ἐστιν. "Οτις δὲ τὸ τυφλὸν εἶναι οὐκ ἐστι τυφλότης, δηλον ἐκ τοῦ μὴ ἀντικατηγορεῖσθαι ἀλλήλων· ἀντικατηγορεῖτο δ' αὐταῖς ταῦτα ἀλλήλων, εἰ ησαν ταῦτα. Τῷ δ' αὐτῷ λόγῳ δείχνυται καὶ τὸ ἔχειν ἔξιν μὴ εἶναι ταῦταν τῇ ἔξει.

'Ο δεύτερος λόγος ἐστὶ τοιοῦτος. Εἰ ην ταῦταν η τυφλότης τῷ τυφλῶν 40

f. 137 ^τ εἰναι, κατηγορεῖτο ἀν ἀμφότερα κατὰ τοῦ | αὐτοῦ. Ἐλλ' οὐ κατηγορεῖται· ὁ τυφλὸς μὲν γάρ κατὰ τοῦ ἀνθρώπου κατηγορεῖται, ἢ τυφλότης δὲ οὐ κατηγορεῖται. Ἐπεὶ δὲ ἡ τυφλότης οὐκ ἔστι ταύτην τῷ τυφλὸν εἶναι, οὐδὲ ἡ ἔξις ἔστι ταύτην τῷ ἔχειν ἔξιν, ως ἐν τῷ προτέρῳ δέδεικται λόγῳ. ^τ Ὅστε διπλῶς ἔδειξεν εἶναι τὴν τυφλότητα καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι οὐ ταύτην, ἐκ τοῦ μὴ ἀντικατηγορεῖσθαι: ἀλλίκων καὶ ἐκ τοῦ μὴ κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀμφότερα λέγεσθαι. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀναλογίας τῆς τυφλότητος καὶ τοῦ τυφλὸν εἶναι πρὸς τὴν στέρησιν καὶ τὸ στέρησιν ἔχειν συγχρέειξε καὶ δις οὐδὲ ἡ στέρησις καὶ τὸ στέρησιν ἔχειν ἔστι ταύτην. Γαῦται δὲ δεῖ λέγειν καὶ περὶ τῆς ἔξισις καὶ τοῦ ἔξιν ἔχειν. Ἐλλ' εἰ καὶ μὴ ταύτην ἔστιν ἡ ἔξις καὶ τὸ ἔχειν ἔξιν, ὅμως τὸν αὐτὸν ἔχουσι τῆς ἀντιθέσεως τρόπον· Ὅσπερ γάρ ἡ ἔξις τῷ στέρησι ἀντίκειται, γίγουν ἡ τυφλότης τῇ ὄψει, οὗτω καὶ τὸ ἔχειν ἔξιν τῷ ἔστερησθαι ἀντίκειται, γίγουν τὸ ὄψιν ἔχειν τῷ τυφλὸν εἶναι.

^τ Εἴτα δείκνυσθαι ὁμοίότητα τῶν στερητικῶν ἀντικειμένων πρὸς τὰ ἀντικτικῶν ἀντικείμενα δισον κατὰ τοῦτο τὸ προσεχῶν εἰρημένον. Φησὶ γάρ δις οὐ μένον τὰ στερητικῶν ἀντικείμενα οὔτε ἔχει, δις τὰ ὑποκείμενα τῇ στέρησι καὶ ἔξιν εἰσὶν, ἀλλὰ παρὰ τὴν στέρησιν καὶ τὴν ἔξιν, εἰ καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς ἀντιθέσεως ἔχουσιν, ἀλλ' οὐδὲ τὰ ὑποκείμενα τῇ καταφάσει καὶ ἀποφάσει εἰσὶ κατάφασις καὶ ἀπόφασις. Καὶ τοῦτο δείχνυσι λόγῳ τοιωθεν. Ἡ ἀπόφασις καὶ ἡ κατάφασις ἔστι λόγος· τὸ δὲ ὑποκείμενον τῇ καταφάσει καὶ ἀποφάσει οὐκ ἔστι λόγος, ἀλλὰ πρᾶγμα τὸ ὑπὸ τὴν κατάφασιν· ἄρα καὶ ἀπόφασις οὐκ ἔστι κατάφασις καὶ ἀπόφασις. Ἐλλ' εἰ καὶ μὴ εἰσὶ ταῦτα ταύτην, ἀντίκειται μέντοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ φασι γάρ ἡ κατάφασις καὶ ἡ ἀπόφασις, Ὅσπερ καὶ τὸ ἔστερησθαι καὶ ἔχειν ἔξιν ἐλέγετο ἀντικείσθαι· φασι τρόπῳ καὶ γάρ στέρησις καὶ γάρ ἔξις ἀντίκεινται. Καὶ φανεροὶ τοῦτο παραδείγματα· τὸ γάρ καθῆσθαι οὐκ ἔστι κατάφασις, οὐδὲ τὸ μὴ καθῆσθαι ἀπόφασις· ἀντίκειται μέντοι ἀλλίκοις ως γάρ κατάφασις καὶ γάρ ἀπόφασις, οἷον τὸ κάθηται καὶ οὐ κάθηται· ταῦτα γάρ καὶ f. 138 λόγοι εἰσὶ, τὸ δὲ καθῆσθαι καὶ μὴ καθῆσθαι, πράγματα. | Ἀντίκειται δὲ ὅμως τῷ αὐτῷ τρόπῳ τῆς ἀντιθέσεως γίγουν ἀντιφατικῶς.

"Οτι δὲ γάρ.

Φανερώσας πρότερον τὴν στέρησιν καὶ τὴν ἔξιν, νῦν ἀρχεται διακίνειν τὴν κατ' αὐτὰς ἀντιθεσιν τῆς τῶν πρός τι ἀντιθέσεως καὶ ἔτι τῆς τῶν ἐναντίων. Διακρίνει δὲ ταῦτα τῶν πρός τι λόγοις διυσίν, ών δι μὲν πρῶτος ἔστιν ἀπὸ τοῦ ὄρθιμοῦ τῶν πρός τι, διὸ δὲ διεύτερος ἀπὸ τοῦ πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεσθαι, ἐπερ γάρ την ἴδεστης τῶν πρός τι. Καὶ ὁ πρῶτος ἔστι τοιοῦτος. Τὰ πρός τι αὐτὰ ἀπερ εἰσὶ τῶν ἀντικειμένων εἶναι λέγονται. Ἐλλ' γάρ στέρησις καὶ γάρ ἔξις οὐκ οὗτω λέγονται. Ἡ στέρησις ἄρα καὶ γάρ ἔξις οὐκ ἀντίκεινται ως τὰ πρός τι. Τὴν μείζω παρῆκε. Τέθεικε τὴν

ἴλαττω καὶ ταύτην ἐφανέρωσε παραδείγματι· ἡ γάρ ὅψις, φησίν, οὔτε τυφλότητος λέγεται, οὔτε ἄλλως πως, τουτέστιν οὐδὲ ἀναμικτοποιίσης τις οὐδὲ ἀν ἄλλας πτώσεις λάθοι πρὸς ἀξ ἀν ποιήσατο τὴν ἀπόδεσιν· ὠσαύτως καὶ ἡ τυφλότης οὐ λέγεται ὅψεως, ἀλλὰ λέγεται μόνον ἡ τυφλότης στέρησις ὅψεως· οὕτω δὲ οὐκ ἀν εἰη τῶν πρός τι· Ὁ δὲ δεύτερος λόγος εἶστι τοιοῦτος. Πάντα τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέψοντα λέγεται· Ἄλλ' η ἔξις καὶ ἡ στέρησις οὐ λέγεται πρὸς ἀντιστρέψοντα. Ἡ ἔξις ἀρχαὶ καὶ ἡ στέρησις οὐκ εἰσὶ πρός τι· Τέθεντε τὴν μεῖζων καὶ τὴν φανέρωσιν τῆς ἔλαττονος.

"Οτι δὲ οὐδὲ ὡς τὰ ἐναντία.

10

Διακρίνας τὰ στέρητακάς ἀντικείμενα τῶν πρός τι, νῦν διακρίνει αὐτὰ τῶν ἐναντίων ἀντικειμένων, καὶ διακρίνει λόγοις δυσέν. Ὁ πρῶτος ἐστὶ τοιοῦτος. Τὰ ἐναντία ἡ ἀμεσά εἰσιν, ἡ ἔμμεσα· τὰ δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν ἀντικείμενα οὔτε ὡς τὰ ἀμεσά ἀντίκεινται ἐναντία, οὔτε ὡς τὰ ἔμμεσα· οὐδὲ ὅλως ἀρχαὶ ἀντίκεινται ὡς τὰ ἐναντία. Πρὸς φανέρωσιν δὲ 15 τῆς ἔλαττονος τίθησι τὴν διαίρεσιν τῶν ἐναντίων, τινας καὶ πρότερον ἔθηκε, καὶ δείχνυσιν ἰδεότητα τῶν τε ἀμέσων καὶ ἔμμεσων ἐναντίων, αἱ οὐκ ὑπάρχουσι· τῇ στερήσει καὶ τῇ ἔξει. Λέγει τοίνυν πρῶτον, διτι τῶν ἀμέσων ἐναντίων ἀνάγκη θάτερον ὑπάρχειν ἀει τῷ δεκτικῷ, εἴτε καθ' αὐτὰ εἰγι τὰ ἐναντία ἐκεῖνα, εἴτε κατὰ συμβεβηκός. Καὶ τοῦτο πιστεῦται ἐκ τοῦ 20 λόγου τῶν ἀμέσων ἐναντίων δι πέδωκε πρὸ διλίγου. Τῶν δὲ ἔμμεσων | ἐναντίων, φησίν, οὐκ ἀνάγκη τὸ ἔτερον ὑπάρχειν παντὶ τῷ δεκτικῷ· f. 138* προσέθηκε δὲ νῦν τὸ παντὶ πρὸς διεστολὴν τινῶν ἐναντίων, ὡν καίτοις καθ' ἔκυτά ὅντων ἔμμεσων, ἐν τισιν ὅμως ὑποκειμένοις ὑπάρχει θάτερον αὐτῶν ὄρισμένως, καὶ οὐκ ὁπότερα ἔτυχεν· τὸ γάρ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν 25 ἐν πᾶσι μὲν τοῖς ἄλλοις ὑποκειμένοις ἔμμεσα εἰσίν· οὐ γάρ ἀνάγκη, θάτερον αὐτῶν ἐν αὐτοῖς εἶναι· ἀλλ' ἐν τῇ γιόνι καὶ τῇ ἐβέννῳ τὸ ἔτερον αὐτῶν ἀφωρισμένως ὑπάρχει, διτι ὑπάρχει φύσει· ὠσαύτως καὶ τῷ πυρὶ τὸ θερμόν, καίτοις γε ἐν τοῖς ἄλλοις ὑποκειμένοις τὸ θερμόν ὁπότερον ἔτυχεν ἐστίν· οὐ γάρ ἀνάγκη τὸ θερμότητος δεκτικὸν ἀει θερμὸν εἶναι.. 30 Διελόμενος τοίνυν τὰ ἐναντία οὔτως εἰς τε τὰ ἀμεσα καὶ ἔμμεσα δηλούσται, καὶ πάλιν τὰ ἔμμεσα εἰς τε ἐκεῖνα ὡν οὐδέποτε ἀνάγκη τὸ ἔτερον ὑπάρχειν τῷ δεκτικῷ καὶ εἰς ἐκεῖνα ὡν τὸ ἔτερον ἐνυπάρχει φύσει, καὶ οὐκ ἐκάτερον, νῦν δείχνυσιν διτι ἐπὶ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως οὐδέτερον τῶν εἰρημένων ἐστὶν ἀληθές, τουτέστιν ἡ στέρησις καὶ τῇς ἔξεως οὐκ ἀνάγκη θάτερον ὑπάρχειν τῷ δεκτικῷ· τὸ γάρ μήπω πεφυκός ἔχειν ὅψιν, καίτοις δεκτικὸν ἔν, ἀλλ' οὐπω οὔτε τυφλὸν οὔτε ὅψιν ἔχον λέγεται.. Τὰ

ἢ εἰ ἀμεσαὶ ἐναντία σύντως ἐλέγετο ἔχειν· διὸ καὶ θεός πάντως,
ἢ περιττός, καὶ τὸ ζῷον ἢ νοσεῖ, ἢ ύγιαινει· Τὰ κατὰ στέρησιν ἄρα καὶ
ἔξιν ἀντικείμενα οὐκ ἀντίκεινται ὡς τὰ ἐναντία τὰ ἀμεσαῖς. Δεύτερον,
διακρίνει τοῦτο τῶν ἐμμέσων ἐναντίων, καὶ φησιν ὅτι τῆς στερήσεως καὶ
τῆς ἔξεως ἀνάγκη τὸ ἔτερον ὑπάρχειν παντὶ τῷ διεκτικῷ ποτε. "Οταν γάρ
τῇ, πεφυκές ἢ ὄψιν ἔχειν, τότε ἢ τυφλόν, ἢ ὄψιν ἔχον δηθίσεται, καὶ
τούτων οὐκ ἀφωρίσμενως θάτερον, ἀλλ' ὅπότερ' ἔτυχεν· οὐ γάρ ἀναγκαῖως ἢ
τυφλόν, ἢ ὄψιν ἔχον δηθίσεται, αλλ'. ἐνδεχόμενως ἔκάτερον καὶ ὅπότερ' ἔτυ-
χεν· καὶ τοῦτο δλον ἔστιν ἢ ἐλάττων, καταφατοῦντος. Εἰτα τίθησι
τὴν μεῖζον, οἵτινας τὰ ἐμμέσα ἐναντία οὐκ οὕτως | ἔχει ὡς εἴργηται περὶ^{f. 139}
τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως· οὔτε γάρ ἀναγκαῖον θάτερον αὐτῶν ὑπάρ-
χειν ποτὲ παντὶ τῷ διεκτικῷ, ἀλλά τισιν ὑπάρχει: θάτερον ἀναγκαῖως,
οἷον τῷ πυρὶ ἢ θερμότητις, καὶ τῇ χιόνι ἢ λευκότητις, οὔτε οἷς ἢν ὑπάρχοι
θάτερον ἀναγκαῖως, ἀφορίστως ὑπάρχει: καὶ ὅπότερ' ἔτυχεν, ἀλλ' ἀφωρίσ-
μένως τὸ ἔτερον, τόδε δηλονότι: καὶ οὐ τόδε, οἷον ἀεὶ καὶ ἀφωρίσμενως
ἢ θερμότητις τῷ πυρί, καὶ ἢ λευκότητις τῇ χιόνι, καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλων ὄμοιως.
Οὐκ ἄρα τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν ἀντικείμενα ἀντίκεινται ὡς τὰ ἐμμέσα
ἐναντία. Εἰτα συμπεράίνει καθόλου, ὅτι τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν ἀντι-
κείμενα κατ' οὐδέτερον τῶν τρόπων τῆς ἐναντιότητος ἀντίκειται, οὔτε τὸν
20 ἐμμέσον, οὔτε τὸν ἀμεσον· οὕτοι δὲ μόνοι εἰσὶν οἱ τρόποι καθόλου τῶν
ἐναντίων· ὥστε οὐδὲ δλως ἀντίκεινται τὰ στεργετικῶς ἀντικείμενα, ὡς
τὰ ἐναντία.

"Ετι ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων.

Νῦν τίθησι διεύτερον λόγον, καὶ ἔστι τοιοῦτος. Τὰ ἐναντία δύνανται
μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα, ὑπάρχοντος μόνον καὶ σφεριμένου τοῦ διεκτικοῦ,
πλὴν ἐπ' ᾧν ὑποκειμένων ὑπάρχει τὸ ἐν φύσει· ἐπὶ τούτων γάρ οὐδέποτε
γίνεται μεταβολὴ τοῦ ἐνυπάρχοντος εἰς τὸ ἀντικείμενον· ἢ γάρ ἐν τῷ
πυρὶ θερμότητις οὐδέποτε μεταβάλλει εἰς τὸ ἀντικείμενον γῆγον τὴν ψυχρό-
τητα, καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλων ὠσαύτως. Τοῦτο τοίνυν δλον ἔστιν ἢ μεῖζων
τοῦ συλλογισμοῦ, καὶ φανεροῖ ταύτῃ τὴν μεῖζον παραδείγμασιν ἀπό-
τε τῶν σωματικῶν ποιοτήτων, οἷον νόσου καὶ ύγείας, λευκότητος καὶ
μελανίας, ᾧν αἱ μέν εἰσιν ἐνδέτερα: τοῦ σώματος, αἱ δὲ ἔξι καὶ ἐπι-
πόλαις, καὶ ἀπὸ τῶν ψυχικῶν ποιοτήτων, οἷον ἀρετῆς καὶ κακίας. Εἰτα
τίθησι τὴν ἐλάττω, λέγων ἐτι ἐπὶ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως ἀδύνατον
εἰς ἄλληλα μεταβολήν γενέσθαι, ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς ἔξεως εἰς τὴν στέρησιν
γίνεται τις μεταβολή· ἀπὸ δὲ τῆς στερήσεως ἐπὶ τὴν ἔξιν ἀδύνατον φυσι-
κῶς· καὶ ταύτῃ φανεροῖ παραδείγμασιν· ὥστε καὶ ἐντεῦθεν συμπεράίνε-
ται, ἐτι τὰ στεργετικῶς ἀντικείμενα οὐκ ἀντίκεινται ὡς τὰ ἐναντία.